

ΤΟ ΕΘΙΜΟ ΤΗΣ ΠΙΡΠΙΡΟΥΝΑΣ ΣΤΟΥΣ ΒΛΑΧΟΥΣ

Γράφει
ο Γιάννης Τσιαμήτρος
εκπ/κός-χοροδιδάσκαλος

Προφορά συμβόλων : θ =
αγγλικό άφωνο φωνήεν ,
S = παχύ σίγμα

(Εκτός από αυτά τα σύμβολα
,προτιμούμε την ελληνική γρα-
φή για τα βλάχικα, απλά, γιατί

απευθυνόμαστε σε δικούς μας Ελληνόβλαχους).
Έχουν γραφτεί πολλά για την Πιρπιρούνα. Το
έθιμο εντοπίζεται σε όλους του λαούς των Βαλκανί-
ων και γίνεται συνήθως σε εποχή ανομβρίας, όπου
ένα κορίτσι συνήθως μικρό, φτωχό και ορφανό με
λουλούδια, πρασινάδες, βούζια κλπ σε όλο της
το σώμα, μαζί με την παρέα άλλων κοριτσιών, όλοι
τους γυρίζουν από σπίτι σε σπίτι και τραγουδάνε
, παρακαλώντας το Θεό να βρέξει. (έχουμε πάρα
πολλές παραλλαγές αυτού του εθίμου). Οι νοικοκυ-
ρές ρίχνουν νερό επάνω στο κορίτσι, προκαλώντας
με αυτόν τον τρόπο τη βροχή να έρθει. Ο συμβολι-
σμός της κατάβρεξης έχει ομοιοπαθητικό χαρακτήρα:

Όπως «βρέχει» πάνω στην Πιρπιρούνα, να βρέξει και
στη διψασμένη γη.

Στην περίπτωση των Βλάχων έχουμε και μια
άλλη παράδοση παραλλαγή εκτός από το έθι-
μο της γκαλιότητας που περιγράψαμε σε άλλο μας
σημείωμα(συνδυασμός πιρπιρούνας και κλήδονα
για τους Σαμαριναίους και τους Ξηρολιβαδιώτες Βλάχους).

Και αυτό για τρεις λόγους: Πρώτον, γιατί
υπάρχει ένα σπάνιο βλάχικο τραγούδι, δεύτερο, γι-
ατί το τραγουδούσαν μεγάλοι(ενήλικες) που ντύνανε
μια Πιρπιρούνα, πάλι άντρα, και μάλιστα τον ψηλό-
τερο της παρέας τους, και τρίτον, γιατί εκτός από τις
επικλήσεις για την αύξηση των αγαθών κλπ, έχει και
αιχμές κατά της τοπικής αρχής.

Γιατί, όπως η ανομβρία τους στερούσε αγαθά,
έτσι και η τοπική πολιτικοστρατιωτική αρχή τους
αφαιρούσε αγαθά με τη μέθοδο της φορολογίας, και
μάλιστα την άδικη, αφού ο βοϊβόδας (Τούρκος διοικη-
τής Καζά -Νομαρχίας θα λέγαμε σήμερα) λογάριζε
και τους πεθαμένους μαζί με τους ζωντανούς! Και
φαίνεται από το τραγούδι ότι ο βοϊβόδας δεν τους
έσβηνε ποτέ από τα φορολογικά του τεφτέρια.

Έτσι οι καημένοι ραγιάδες, με την ελπίδα στην
Πιρπιρούνα, που πίστευαν ότι θα τους έφερνε την ευ-
λογημένη βροχή περίμεναν και τις ακόλουθες υλικές
ή ηθικές συνέπειες:

Πρώτον, να μείνει η προίκα απείραχτη και να μη
χαλάσουν τα συνοικέσια.

Δεύτερον, να πάρει ο αφέντης βοϊβόδας το λουφέ
του(αμοιβή χωρίς κόπο) και τα τεφτέρια του.

Τρίτον, να γλυτώσει ο κοσμάκης, η φτωχολογιά
απ'τα σίδερα της φυλακής και την ντροπή.

Τέλος, τους δίνονταν η ευκαιρία να υψώσουν(!),
κάτω από το έθιμο, μια φωνή διαμαρτυρίας, με αιχ-
μές καλοστημένες, κατά της άδικης κορυφής της
εξουσίας.

Ίδου, λοιπόν, γιατί άντρες αναλάμβαναν το έθιμο,
αφού υπήρχαν και άλλοι σκοποί.

Μια Πιρπιρούνα «αντρική και δυνατή», όπως λέει
το τραγούδι:

« Εασα-έασα Πιρπιρούνια, ούνη ν'βιάσθε ντι
βερντιάσθε, ντι βερντιάσθε, Σι ντι-ν'φλοριάσθε. ΙάΣι
ντοάμνε, ιάΣι ντοάμνε, ιάΣι αφέντι βοϊβόντα, κου τι-
φτέρλου σι κου κουντίλου, κάρι σκριέΣτι μόρτουλ κου
γιούλου. ΕΣίτσι βίνιτσι, εΣίτσι άλμπι, εΣίτσι βιτΣίνι
,σου βιντέτΣ', σου κεντάτΣ' σου μιΣτέτ', κέ νη
αντούτσε πλοάια βρούτθε μπουντεάτθε λα λούμα
τούτθε. Σθ κρεάσθε ιέργκιλε βερντέτσιλε, σι άφλε σθ
πάσχε όιλε Σι πράβτζιλε. Τα σι κρεάσθε γκράνιλε
,οάρτζιλε Σι οβεάσιλε, μπόμποτλε Σι πρβτζιλε.Σι σι
ούμπλε αλγκίνιλε, σι ουμπλέμε αμπάριλε σι ουμπλέ-
μου μπούτσιλε, φουάλιλε, βετελάχιλε σθ σι αλίνθ
στοάτζιλε. Σθ χίμπθ κάσα ιμπλινάτθε Σι ντι άσεντζε
κάμα μσιάτθε. Κου α φεάτελορ πριτΣιε νε ν-τΣιπούτθε
του γουνιέ, σθ ντοάρμθ κσόλτΣτι ισουσίτιλι. Σι σθ
χερσεάσθε φεάτιλι, Σι σθ αντούνη κουλεάστρηντι,
κουλεάστρηντι Σι γκουγκούτΣε. Σι σθ χερσεάσθε
πικουράρλι, γκαλινάρλι, Σι κερπάρλι, βεκάρλι,
βελμάτθελι Σικεράτζελι, βαϊνάτζελι, άλμπιλι Σι βι-
νιτσιλι. Σι σθ χερσεάσθε Σι βοϊβόντα κέ βα σθ λιά
λουφέλε πουγκιάκθε Σι βερθ ντι νόι του πιτέκθ. Κ'ούνη
πλοάε πιρπιρούτθε σθ χίμπθ γκίνι λούμα τούτθε.

Μετάρραση: Νάτη, νάτη η
Περπερούνα,καταπράσινη νυφούλα, από χόρτα και
λουλούδια. Έβγα, κύρη και κυρά, έβγα, αφέντη βο-
ϊβόντα, με κοντύλι και τεφτέρι, που και τον νεκρό

ανασταίνει. Βγείτε, βένετοι(γαλαζοφορεμένοι φου-
στανελάδες) και άσπροι, βγείτε γείτονες, να ιδείτε,
τραγουδάκι να της πείτε, που βροχή μας φέρνει μόνο
και καλά στον κόσμο όλο. Να γενούν παχιά χορτάρια
να τα τρων τα πρόβατα, τα αρνιά και τα χαιβάνια.
Να τρανέψουν τα στάρια, τα κριθάρια και οι βρώμες,
τ'αραποσίτια, τα σφαχτάρια. Να μεστώσουν τα τσα-
μπιά, μέλι η μελισσοφωλιά, να γεμίσουμε τ' αμπάρια
και τα βαρελοπιθάρια, τα τουλούμια, τα ασκιά, να
γενούνε τρανά σωριά. Να'ν' το σπίτι γεμισμένο κι
από σήμερα πιο ωραίο. Των κοριτσιώνε τα προικιά
ακέραια να 'ναι στη γωνιά, να'χουν οι λογοδοσμένοι
ξεγνοιασιά. Να χαρούν οι κοπελιές τις κίτροανθοα-
γκαλιές, κίτρανθούς και κρίνα. Να χαρούν προβατο-
τρόφοι, οι κοτάδες κι οι γιδοτρόφοι, αγελαδάρηδες κι
αλογάδες, σικαλογεωργοί και βαϊνάδες, ασπροντυμέ-
νοι, γαλαζοφορεμένοι. Να χαρεί κι ο βοϊβόντας, σαν
πάρει το λουφέ του στο πουγκί, κανείς από εμάς στη
φυλακή. Με μια βροχή πιρπιρουνάτη να'ν' καλά όλη
η πλάση.

Όταν το τραγούδι τελείωνε, το συγκεντρωμένο
πλήθος άρχιζε κι αυτό να τραγουδάει ρυθμικά:

Εά μιΣτέτΣι, Πιρπιρούνια, Πιρπιρού-
νια αχεντοάσθε, αχεντοάσθε μπερμπετοάσθε,
μπερπετουάσθε σενετουάσθε.

Μετάφραση: Για κεράστε την Πιρπιρούνα, την
Πιρπιρούνα τη βαθιά, τη βαθιά κι αντρεωμένη, αντει-
ωμένη και γεροφτιαγμένη.

Η αντρική αυτή Πιρπιρούνα ανέβαινε και σε ξυ-
λοπόδαρα (τΣιοάτσι) και το θέαμα γινόταν επιβλητικό.
Τα φτιάχνανε από κορυφές οξυάς(αλνέι ντι φάγκου),
αφού αφαιρούσανε όλα τα πλάγια κλαδιά, εκτός από
ένα κλαδί, το πιο κατάλληλο, σε ύψος και αντοχή,
που το κονταίνανε. Πάνω σε αυτό το κλαδί πατούσε
το πόδι. Έτσι κάνανε δύο ξυλοπόδαρα για τα δύο
πόδια, όπως είναι φυσικό.

Η οικογένεια του κάθε σπιτιού έδινε στην Πιρ-
πιρούνα για αμοιβή μια χούφτα αλάτι, που το κου-
βαλούσε ο τελευταίος της πομπής σε ένα σακκούλι.
Η τελετή της Πιρπιρούνας σταματούσε μόνο όταν
ολοκληρώνονταν οι επισκέψεις σε όλα τα σπίτια του
χωριού!

(πηγή: Γεώργιος Πλατάρης-Τζίμας Μετσοβίτης
ερευνητής-Ζωγράφος)

Σκόρ

Γράφει ο Παπαγιάννης Μενέλαος, Καθηγητής

Ανακοινώθηκαν τα μέτρα της κυβέρνησης για την
των οικονομικών προβλημάτων. Μέτρα πρωτάκουστα
τους χαμηλόμισθους, επικίνδυνα για την ανάπτυξη, κα-
τις εμπορικές δραστηριότητες, ευεργετικά για τους συνή-
ους που πάντα χαιρόνται και κερδίζουν στην αναμπουμπ

Είναι απαραίτητα, λένε, οι κυβερνητικοί παράγοντες,
δόν δεχόμεστε ότι βρισκόμαστε σε βαθιά οικονομική,
κρίση. Ποιος φταίει γι' αυτό όμως; Ο κομματικός εναγί-
με τις δαγκάνες και τα πλοκάμια του κατέστησε τους Έλ-
ριους, σκλάβους και δουλικούς σε εκβιασμούς και φρο-
σεις, μόνο και μόνο για να πετύχουν τα κόμματα και οι
τους επανεκλογή;

Η ανάδειξη σε αξιώματα ανθρώπων επιτήδειων, οι ο-
ρακώνοντας με τερτίπια και απάτες, με διαβολές και π-
τις θέσεις τους, αποδιώχνουν ανθρώπους ικανούς να
τις τύχες της πατρίδας μας; Ο εγκλωβισμός ψηφίζουμε
δεικνύει τάχα η βάση, στην πραγματικότητα όμως η κα-
κα, που έμαθε όλα τα κόλπα να απομακρύνει τους α-
και να προβάλλει τους ημετέρους, που θα μπορεί εν κ-
χρησιμοποίησει για ίδιον συμφέρον, καταπατώντας
όσο, κάνει και επιβάλλει ό,τι θέλει;

Ο διορισμός μήπως σε θέσεις με παχυλούς μισθο-
μας ανθρώπων; Των αποτυχόντων στις εκλογές υπο-
λεύτών, των κουμπάρων, των συγγενών, των φίλων εν-
νέους επιστήμονες με μεταπτυχιακά και διδακτορικά;

Μήπως φταίμε όλοι μας, πλούσιοι και φτωχοί, πο-
χρόνια ζούμε με δανεικά, χωρίς να βγάζουμε άχνα γι-
τα ξεφλήσουμε, με όλα τα καλά και τις απολαύσεις πο-
χρήματα, που πιστεύω, κανένας δεν αρνείται πως πα-
να δείχνουμε μεγάλο ζήλο για εργασία;

Τώρα όλα δείχνουν ότι χάνουμε πολλά. Φοβούμαι πο-
κοφανεί, καθώς είμαστε καλομαθημένοι, να βρεθούμε
χωρίς δουλειά και χωρίς χρήματα, ικαγά να ζούμε αξιοπ-
ανταποκρινόμεστε στις υποχρεώσεις μας.

Λέγονται πολλά για την έξοδο από την κρίση. Φο-
έστησαν καλά το δόκανο οι πλουτοκράτες. Ό,τι δεν πέ-
ιμπεριαλισμό και τους πολέμους, θα το πετύχουν με τ